

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe un an 36 fr., pe șase luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

Oseriș garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortorii nefrancați nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

N° 106.

Duminică 12 (24) Maiu

1885.

Din cauza S-telor sărbători, diarul nu va apăre până Marți sêra.

BrașovŪ, 11 (23) Maiu 1885.

Sărbătorea ce s'a întocmită în Pesta în onorea consiliului municipală din Viena, și sărutările ce și-au dat cei doi primari: ală Vieni și ală Peștei, face pe fôia opozițională din Clușiu, să se năpustescă asupra Nemților austriaci.

„Nu ne pasă nouă. Sărbătorească și înfrățescă-se cei din Budapesta cu cei din Viena. Dar ne rugăm de ertare, ȳice „Ellenzek“, această vizită nu ne scôte pe noi nicidecum din sărite. Maghiarii, nu pună așa mare pondă pe visita Austriacilor. *Timeo Danaos et dona ferentes.*“

Numita fôia 'și motivăză această amărăciune, ce i-a pricinuit o festivitarea și sărutările maghiaromemțesci, pe faptul, că faloșii Austriaci — cum îi numesce ea — au lăsată triste reminiscențe între Maghiari, pe cari trei sute de ani i-au torturată cu germanisarea și i-au lovită în autonomia loră politică și națională. Au avută de a suferi nu numai ei, ci și Cehii și Polonii, căci Viena, care concentrase tótă puterea în mâna ei, i-a ținută pe toți în frâu.

Parola faloșilor austriaci, ȳice fôia clușiană, a fostă: confiscarea drepturilor constituționale, parolă la care nici acum n'au renunțat. Altfelă aș ar fi Pesta ceea ce e Viena, adecă capitala imperiului austro-ungarŷ, ér Viena ceea ce este Pesta.

„Să ne ferescă Dumneșeulă Maghiariloră de pretinia și frățietatea Nemților, căci întrêga Ungaria ar simți și ar esperia din nou, câtă de sinceră este amicitia capitalei austriace, care caută pretinia noastră. ca să se pôtă apêra de Slavi.“

Și cine își varsă amarulă pe Nemți cu atâtă foc? O fôia maghiară, care aprôbă tôte măsurile reacționare luate de stăpâni noștri în contra Nemaghiarilor, o fôia care deși e opozițională, dar merge mână în mână cu foile mameucesci, când e vorba de a se lovi necurmată în drepturile politice și naționale ale Nemaghiarilor.

Pentru Maghiari germanisarea a fostă o tortură, ér pentru Nemaghiari foile unguresci găsescă ca maghiarisarea, restrângerea drepturilor nôtore, suprimarea libertății presei, pêtrunderea gendarmiloră în biserică, împedecarea serbăriloră nevinovate, tôte acestea suntă *ambrosiă*.

Dacă ne ridicămă vocea în contra unoră măsură, care au întrecută cu vârfă și îndesată pe cele din timpulă absolutismului, foile unguresci ne declară trădători, ba guvernamentalulă „Magyar Polgar“ merge până a declara în colônele sale, că stăpâni ne voră face „patrioți“ în înțelesulă ideii de stată maghiară chiar și cu baioneta, dacă va fi nevoie, adecă dacă vomă fi totă așa de „îndărătnici“ ca până acuma, și nu ne vomă lăsa sa ne musce șerpele de inimă, renunțândă la limba, naționalitatea și drepturile nôtore.

Dacă ceremă să ni se respecteze aceste teșsure ale nôtore, ale Nemaghiariloră, ca fiindă egală îndreptățită cu națiunea maghiară, „Budapesti Hirlap“ strigă, că „agitămă“ în contra statului, că nu vomă fi cruțați, și ne dă a înțelege, că reacțiunea, cu care s'au înarmată stăpâni de aci în contra noastră, va merge și mai departe:

„va restrînge, dacă nu chiar va înlătura, însași autonomia comitatelor.“

Acestea suntă „fericirile“ în care ne scaldă stăpâni noștri; și cu tôte astea „Ellezék“ nu are nici măcar atâtă bună simță și atâtă respectă față cu însași națiunea maghiară, ca celă puțină să nu mai vorbescă de „triste reminiscențe și de confiscarea drepturilor constituționale prin faloșii Austriaci,“ când noi Nemaghiarii suntemă tractați ca sub celă mai aspru absolutismă. Și pentru ce acesta? Nici însuși Tisza nu o scie, căci n'a fostă în stare să-și motiveze în parlamentă introducerea măsuriloră escepționale.

Nu credemă, că sub absolutismulă nemțescă, vr'o fôia austriacă să fi propusă pentru Maghiari *cnutulă și Siberia*, s'a găsită însă mai ȳilele trecute o fôia maghiară, care să propună acestea pentru noi Români. Nu'i vorbă pe noi nu ne înspăimêntă astfelă de amenințări, ci vomă merge înainte apêrându-ne drepturile cu arma legii. Er câtă pentru tristele reminiscențe de sub absolutismă, servescă-le stăpâniloră noștri de exemplu.

Neutralizarea canalului de Suez.

Europa de multă își bate capulă să neutralizeze canalulă de Suez pentru tôte eventualitățile. Subcomisiunea conferinții pentru neutralizarea canalului de Suez a compusă ună tractată, care cuprinde următoarele stipulațiuni:

1. Canalulă să fiă deschisă în timpulă de pace câtă și în timpulă de războiă atâtă pentru corăbiile comerciale, câtă și pentru cele militare fără diferență de pavilionă, de aceea se obligă contractulă a nu împedeca libera trecereă nici în timpulă de războiă, nici în timpulă de paceă nici nu-lă voră supune la altă dreptă de războiă.
2. Deorece canalulă cu apă dulce se socotesce forțe de lipsă pentru canalulă maritimă, de aceea puterile se obligă față cu compania canalului de Suez, că vor îngriji, ca canalulă de apă dulce să nu se astupe.
3. Materialulă și zidurile canalului se asigurăză. Nu se voră face fortificațiuni, care ară domina și ară amenința canalulă. Ba nici ună punctă, care ară amenința și ară domina canalulă, nu se pôte ocupa milităresce. Tôte intrările în porturile canalului precum și tôte apele teritoriale suntă scutite de orice acțiune militară.
5. În acelea nu este ertată nici se încarceă nici se descarce corăbiile cu trupe, cu provisiuni, cu munițiuni și cu materială de războiă. Corăbiile trebuie să trecă iute și să nu rămână în portulă Said sêu Suez mai multă de 24 ore. Punctele 6 și 7 privescă pagubele din canală ce le-ară cauza vr'o corăbiă de războiă și pentru care e responsabilă puterea, a cui e corăbia.
8. Nici o putere nu pôte ține în apele canalului corăbiile de războiă, ér în Said și în Suez pôte ține numai două corăbiile de războiă.
9. Să se aprecieze drepturile Sultanului și ale Chedivului.
10. Se va compune o comisiune, care va îngriji de politica canalului.
11. Prescrie Egiptului să ia măsură, ca canalulă să fiă respectată și la casă de nevoie să apeleze la Turcia și la puterile signatare.
12. Normeză, ca nici o putere signatară cu privire la canală să nu umble după folose, nici după privilegiu.
13. Apêra drepturile Sultanului.
14. Obligă puterile signatare, ca să încunoscă și să se le invite, ca să-lă primescă și ele.

ESPOȘIȚIUNEA DIN PESTA.

În ce numără e reprezentată naționalitatea maghiară la espoșițiunea din Pesta, ni-o spune Franz Pulssky în „N. Pester Journal“ Nr. 137.

„Cea mai mare parte a frumôsoloră obiecte dela espoșițiune este, fără a se tăgădui, de origine semită ȳice Pulssky, restulă arată pretutindena nune germane.

Adevêrății succesori ai poporului, care a cucerită Ungaria acum 1000 de ani, și a întemeiată statulă, suntă pe sponce reprezentați. Chiar și în salonulă de artă, numele adevêrată maghiare suntă rari și forțe adesea numai o mască a rassei germane. Semiții și Ariani au făcută din espoșițiune ceea ce este; Turanii nu s'au distinsă nicăiri prin artă și industrie. Națiunea maghiară de acum este tocmai ună poporă amestecată, în care elementele turanice de multă s'au neutralizată prin Ariani și Semiți.“

„Maghiarii, ȳice mai departe Pulssky, au aparținută aceloră popore, care pricepă să domnescă și posedă puterea de atracțiune, de a suge elemente străine. Numai puțină magnați, deputați și chiar academici se potă lăudă cu sânge curată turanică. Nici ună Wenckheim nu se simte ca Germană, nici ună Nopcsa sêu Josika ca Română, nici ună Somssich sêu Kubicza ca Slavă, totă astfelă tôte naționalitățile străine se voră fussiona încetulă cu încetulă cu Maghiarii și se voră perde în ei. Escepționândă pe Sașii ardeleni, deja toți Germanii suntă mândri a fi Unguri, adecă Maghiari, Slavii din văile Carpațiloră graviteză spre Pesta și nu spre Praga, Sêrbii au căutată seriosă ună modus vivendi, și dacă Români din Ardêlă stăruescă încă busumflați în pasivitate, nu lipsescă și elemente mai cu minte, care vedă că suntă avisați a renunța la prejudecițele loră.

„Prin asimilarea Germaniloră și Semițiloră cu națiunea domnitore, continuă Pulssky, acesta va deveni o națiune industrială în stare a concura cu Vestulă și ași implini problema sa civilizatore în Orientă.“

Va să ȳică espoșițiunea din Pesta, după mărturisirea învățatului maghiară, nu este maghiară, ci mai multă germană și jidovescă; sânge curată turanică mai că nu există, ci ună amestecă, mai cu sêmă de Semiți și Ariani. Cu tôte acestea, Pulssky totă sperăză într'o turmă și ună păstoră, pentru că acelă puțină sânge turanică are (?) putere de atracțiune.“

Deșartă speranță! Dêr ce ȳică foile din Clușiu la mărturisirea lui Pulssky? Și ele suntă de mare preț pentru noi din punctulă de vedere culturală și statistică cu privire la națiunea maghiară. Magnați, deputați, academici, partea cea mai mare suntă nemaghiari, de asemenea artiști și industriași etc. Cu tôte acestea, datele statistice oficiale scotă la ivêlă sumedeniă de Maghiari. Cum, ni-o spune Pulssky în rândurile de mai sus și foiletonulă nostru statistică.

SCRILE ȳILEI.

Aflămă că d. G. Iónŷ, șefulă filialei din Brașovŷ a Băncii „Albina“, e numită directoră provisoră în loculă rēposatului Visarionă Romană. Mai aflămă, că prin schimbările ce se voră face în urma ocupării definitive a postului de directoră, d. Petra Petrescu, subșefulă filialei de aci, va fi numită șefă ală acestei filiale, postă ce deja îlă ocupă provisoră. Numirea d-lui Petra Petrescu în această calitate e din cele mai nimerite, fiindă bine vedută în societatea brașovênă și bucurându-se de simpatiile tuturoră. D-sa merită cu totă dreptulă această numire, ca unulă din cei mai vechi funcționari ai institutului, care a lucrată cu ună deosebită zelă pe terenulă ramurei, căreia s'a consacrată.

—0—

Ni se scrie din Rēșnovŷ, că ciobanii d-lui George Proca au prinsă în munte în Mălăeșii ună frumôsă puică de ursă de genă feminină, cam în vârstă de 9 luni. Puică mănâncă lapte și altele, mai multă dorme, când îlă necăjesce e rêu și arțagosă. Ciobanii cu mare greutate au scăpată de mama lui, aruncându după ea cu bolovană și cu tăciuni, și astfelă au silită să fugă ursica cu ună altă puică ce mai avea.

—0—

În Blașiu tēnerulă K...n a împușcată la 19 Maiu n. cu ună revolveră asupra tatălui sêu, fiindă nu voia să i dea de cheltuielă atâtă bani căți ceruse. Din 4 glônțe, trei s'au găsită și s'au și scosă. Criminalulă fiu,

catu asera la Feldaffing. Regele le-a insoțitu pana la gara.

Paris, 23 Maiu. — Victoru Hugo a repositatu forte usoru. Președintele camerei a cerutu, ca cosciugulu se se espuna sub unu arcu de triumfu.

TELEAGRAMA PART. A 'GAZ. TRANS.'

Pesta, 23 Maiu. — Celebrulu poetu și scriitoru francesu Victor Hugo a muritu in Paris eri la 2 ore din și in etate de 83 de ani.

DIVERSE.

Unu copilul nascutu cu coda. — Citimu urmatoarele in 'Tutova' din Berladu: In ziua de 23 Aprilie anulul curentu femeia Catinca, sotia locuitorului Apostu Unguru din comuna Iepuren, acestu judetu, a nascutu unu copilul de sexulu masculinu, avendu o coda carnoasa cu peru imprejuru in partea posterioara a colonei vertebrale, de 3 centimetri lungimea și 1/2 centimetru grosimea.

Sufletulu boțivului. — Citimu in 'L'Echo de Paris': Unu țeranu dintr'unu satu din Bretania, omu forte superstițiosu, se duce la unu preotu și i spune, ca i s'a aratat sufletulu amicului seu Wilhelm, mortu de cate-va luni. — Și cum scii, intrebă preotulu, ca a fostu sufletulu amicului d-tale Wilhelm? — Oh! raspunse țeranulu, pentru ca beuse atat de multu, incatu nu se mai putea ține pe picioare.

Merulu ca medicamentu. — Pentru cei cari suferu de pleope seu av ochii injectati cu sange, se cocă unu meru reinette seu in lipsa acestui soi, ori-care altulu, se-lu sfarama și facendu-se din elu o cataplasma intr'o muse-lina seu intr'o carpă de olandă, se aplica pe ochiulu bolnavu; dupa 2 seu 3 ore vindecarea este sigura.

Patru gemeni. — Se scrie din Paris, ca la 4/16 cur-rentu, femeia Eugenie Rafichardt, sotia unui portaru din strada Monge Nr. 46, a nascutu patru baieti, toti frumosi și bine desvolati. Mama impreună cu cei 4 copii se afla in cea mai perfecta sanatate.

Sinuciderea unui rabinu. — In America produce actualmente o mare senzațiune sinuciderea unui rabinu, dr. David Stern, care și-a curmatu viața in orașulu St. Louis. Elu a lasatu o scrisore, ce contine urmatoarele: 'Numele meu este David Stern; etatea 31 ani; locul nascerei Manchester (Englitora); profesiunea rabinu ovrescu. Sub nici o condițiune nu vreu ca vre-unu rabinu seu preotu alu cutarei seu cutarei confesiunii se officieze la mormentulu meu unu serviciu divin. Banii și bijuteriile ce se voru gasi la mine le lasu saraciloru. Singurul motivu ce-lu potu indica lumii pentru faptul meu este, ca dupa o lupta de dece ani am ajunsu la convicțiunea, ca nedreptatea și egoismulu stapanescu lumea și pentru ca n'amam destula putere nici inclinațiune a mai urma lupta și de aci inainte. Suntu desgustatu.' Dr. Stern, care era partisanu alu reformei celei mai radicale, trecea dreptu unulu din omenii cei mai invetați.

Dupa ce a demisionatu acum trei luni din funcțiunea ce ocupa in orașulu Wilkenbarre, se facu predicatoru la Filadelfia propagandu ideia de a se inlocui la ovrei serbarea Sambetei prin aceea a Duminiceii.

Engleza și Irlanzeza. — O domna engleza și o domna irlandeza se intalnescu intr'unu salonu și incepu urmatoarea convorbire: — Nu cunoscū bine obiceiurile irlandeze, dize domna engleza, der mi-s'a afirmatu ca la d-vostru, indata ce unu barbatu isi ridică ochii asupra unei domne, acesta ii dice indata, credendu ca voiesce se-i ofere o beutura racoritoare: Ve multamescu, preferu vinulu de Porto. La aceste cuvinte domna irlandeza raspunse: — Se pote ca Irlandezele se voiasca cate odata a bea puțin vinu, der mi s'a afirmatu ca la d-vostru, in Englitora, indata ce unu barbatu isi ridică ochii asupra unei domnișore, acesta ii dice indata roșindu: — Te rogū domnule, grabesce-te de intraba pe tata!

Capitanulu Boyton, inventatorulu costumului de innotatu, cu care a trecutū in notu canalulu pana la Dover, isi permise acum cate-va zile o gluma la miezulu noptii și inota in portulu din Newyork, imbracatu cu imbracamintea sa de guma, la corabia engleza 'Garnet' ancorata acolo, fara ca sentinela de pe bordulu corabiei se-lu fi observatu. Ajunsu acolo, ii succese de a lega o torpila de o barna plutitoare, care apera prora corabiei și dupa aceea inota erași neobservatu indertu. Valurile impinsera torpila sub corabia, unde mai tarziu a fostu observata, ceea ce produse mare spaima printre omenii corabiei. Boyton a marturisitu, ca gluma acesta a facutu din resbunare catre admiralitatea engleza, fiindca acesta nu i-a aprobatu invențiunea sa, dupa cum trebuia.

Anulu nou la Chinezi. — Chinezii au avutu acum de curendu serbatorile lor de anulul nou; ele au tinutu unu spre-dece zile. Ei s'au preocupatu cu totul de aceste serbatoru, uitandu ori ce altu, pana chiar și resboiulu din Congo. Intr'o scrisore din Sangai gasimu amenuntele cele mai pitoresci. Tote pravaliile au fostu inchise, afacerile au fostu suspendate, oficerii și soldatii au obtinutu unu concediu de 15 zile, generaii insoțiti de soțiile lor s'au dusu se felicite pe guvernorul generalu pentru anulul nou, teatrele au fostu inchiriate, dandu-se in ele pranțuri (cian ciau) nesfarșite. Aceste teatre suntu inchiriate catu va ține serbatorile. La Tien-Tsin, generarii gardei au platitu o chiriă de 10,000 taell, adeca aproape 75,000 franci.

Divorturile parisiane. — Noua lege francesă asupra divortului a pusu pe lucru pe magistrații din Paris. La ora de fața se afla la tribunalu 1827 cereri de divortu, și in fiecare și se facu altele noue. La acesta cifra trebuie a adauga numerulu divorturilor deja pronunțate la primăriile celor dou-deci de arondismente ale Parisului.

Procesu in contra impăratesei Eugenia. — Intre orașulu Marsilia, visteria Statului și impăratesa Eugenia s'a ivitu unu mare conflictu. In anulul 1880 impăratesa darui orașulu Marsilia unu museu, edificatu in 1855 pe speșele listei civile. Consiliulu comunalu ultraradicalu din Marsilia primi acesta donațiune cu mare mulțumita. Acum vine insu visteria statului și cere seu dela impăratesa seu dela orașulu Marsilia o sumă de 90,000 franci ca dare de donațiune. Impăratesa refusa plățirea și afirmă, ca orașulu Marsilia, ca primitoru alu donațiunei, trebuie

se porțe pre langă folose, și greutățile. Consiliulu comunalu insu facu cunoscutu, ca renunța in astfelu de imprejurări la donațiune, cu atât mai multu, pentru ca visteria statului cere afara de cei 90,000 de franci inca o sumă de 80,000 de franci ca taxa pentru donațiunea locului de ziditu, pe care e ziditu acumu museulu, facutu in 1855. Acesta provocare, a datu causă la unu procesu inca nefinitu intre visteria și impăratesa, și administrațiunea finanțelor a fostu imputernicită, ca se secuestreze diferitele venituri ale impăratesei, care posedu in Paris mai multe proprietăți.

Satinu merveilleux negru (de totu de matasa) 1 fl. 15 cr. metrulu pana 8 fl. 60 cr. (in 16 dif. calitati) trimite pentru cate o rochia, seu cu bucata fara tacsă vamala la casele musteriiloru, depositulu fabricei de matase a lui G. Henneberg (liferantu alu Curții regale) in Zurich. Mostre se trimitu imediatu. Scrisorile pentru Elvetia costă 10 cr.

Cursulu la bursa de Viena

Table with financial data from Vienna stock exchange, including gold and silver rates, interest rates, and various securities prices.

Bursa de Bueuresci.

Table with financial data from Bucharest stock exchange, including official rates and various securities prices.

Cursulu pieței Brașov

Table with financial data from Brașov market, including exchange rates for various currencies and commodities.

Numere singurate din 'Gazeta Transilvaniei' se potu cumpăra in tutungeria lui I. Gross.

Editoru: Iacobu Muresianu. Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

materialului adunatu; de aici se intempla, ca aflamu materialu necorectu atat la inceputu catu și la fine, despre care nu putem presupune, ca ar fi fostu necorectu de la inceputu, ci ca s'au comisū neesactitățile (nu dicu: falsificările) numai in decursulu operațiuniloru făcute in oficiulu statisticu, Nu me voiu provoca la multe casuri, pentru ca deca se pote undeva, apoi aici chiaru ca se pote aplica regula: 'ab uno disce omnes.'

unguresce. Ce va se dica acesta? Aceea, ca respectivulu numai romanesce scia vorbi, cum se cade, ca alte limbi nu scia, și ca prin urmare era romanu. Aceste suntu simptomele, prin cari m'amu convinsu, ca neesactități se s'au inceputu de o data cu implerea blanchetelor respective de o data cu adunarea materialului de recensamentu.

loru ce vorbiau o alta limba patriotica nespecificata; rubrica celoru ce vorbiau o limba straina, care nu se vorbesce la noi etc, din cari, precum și din o mulțime de blanchete defectuoase, a fostu usoru a spori numerulu națiunei maghiare. In urma, tote persoanele dubiose, despre cari din blanchetele de recensamentu nu se putea deduce, ca ce limba vorbescu, au fostu introduse in rubrica Maghiariloru.

